

از عمق چاه تا اوج چاه

تفسیر سوره یوسف

اخلاق عملی برای جوانان

روانشناسی اخلاقی، حکمت و احکام و اخلاق عملی

مؤلف: دکتر عبدالکریم بی آزار

فهرست

مدخل

۱. بهترین داستان ۴
۲. محور سوره بیان اخلاق و حکمت عملی ۵
۳. سوره یوسف و علم اخلاق ۶
۴. سوره یوسف و احکام فقهی ۶
۵. سوره یوسف و روان شناسی ۷
۶. سوره یوسف و روان درمانی ۷
۷. سوره یوسف و مسائل تربیتی ۸
۸. سوره یوسف و احکام عملی ۸
۹. سوره یوسف و باستان شناسی و جغرافیای تاریخی ۸
۱۰. ارتباط و تناسب با سوره بقره ۸
۱۱. ارتباط با سوره بقره از نظر ما ۹
۱۲. ارتباط و تناسب با سوره های قبل ۱۱

از عمق چاه تا اوج ماه : سورة يوسف

۱۳. بیان عملی و تفصیلی حکمتهای پایانی سوره هود ۱۳

صحنه اول

آنکه را اسرار حق آموختند

۱. رؤیای یوسف در کودکی ۲۰

۲. اخلاق عملی (۱) و روان شناسی (۱) حسادت ۲۱

۳. چگونگی خود را از شر حسود در امان بداریم ۲۲

۴. روان درمانی (۱) حسود ۲۳

۵. اخلاق عملی (۲) اختلاف افکنی ۲۴

۶. تعبیر خواب یوسف ۲۵

الف) گزینش الهی و شرافت خانوادگی

ب) تعلیم، علم تأویل الاحادیث

ج) نعمت نبوت و علم و حکمت و ملک و امامت

۷. روان شناسی (۲) خواب و رؤیا ۲۹

صحنه دوم

نشان صورت یوسف دهند به ناخوبی

حکمت عملی سؤال و پرسش ۳۶

۱. توطئه علیه پدر و برادر ۳۶

۲. مسئله تربیتی (۱) در تدبیر منزل ۳۷

۳. مسئله تربیتی (۲) عقده حقارت ۳۸

۴. احکام فقهی عملی (۱) تبعیض میان فرزندان ۳۸

۵. اخلاق عملی (۳) خودخواهی ۳۹
۶. اخلاق عملی (۴) ظاهر بینی ۴۰
۷. اخلاق عملی (۵) تعصب و عصیت ۴۱
۸. اخلاق عملی (۶) قیاس ۴۲
۹. احکام فقهی عملی (۲) لُقْطَه (اشیاء پیدا شده) ۴۳

صحنه سوم

در لباس دوستی سازندگار دشمنی

۱. اجرای توطئه ۴۸
۲. مسئله تربیتی (۳) نیاز جوانان به تجربه بزرگتران ۵۰
۳. روان شناسی (۴) واکنش سازی برادران ۵۱
۴. مسئله تربیتی (۴) تلقین شر، شرآفرین شد ۵۳

صحنه چهارم

یوسف عزیزم کو؟ ای برادران رحمی

۱. یوسف در چاه ۵۸
- غیبت الجُبّ (نهانگاه چاه) ۵۹
۲. دعای پیامبرانه با صدای کودکانه ۶۰
۳. اخلاق عملی (۷) دروغ ۶۱
۴. روان شناسی (۴) دروغ ۶۴
۵. روان شناسی (۵) تسویل ۶۵
۶. مسئله تربیتی (۵) آدمی از عیوب خود کور است ۶۶

از عمق چاه تا اوج ماه د سوره یوسف

- ۶۷ ظهور گرگهای درون
۷. احکام فقهی عملی (۳) مسابقات اسب دوانی و تیراندازی ۶۷
۸. مسئله تربیتی (۶) مسابقات اسب دوانی و تیراندازی ۶۸
۹. احکام فقهی عملی (۴) امارات در قضاوت ۷۰
۱۰. اخلاق عملی (۸) صبر جمیل ۷۰
- انواع صبر ۷۱
- مراتب صبر جمیل ۷۱
۱۱. روان شناسی (۶) صبر جمیل ۷۳

صحنه پنجم

یوسف که به ده درم فروشی چه خری

۱. کاروانی رسید بر سر چاه ۷۸
۲. حکمت عملی (۱) بی حکمتی برادران در فروش یوسف ۷۸
۳. هر آنکه گنج قناعت به گنج دنیا داد ۷۹
۴. جغرافیای تاریخی مسیر کاروان یوسف (ع) ۸۰

صحنه ششم

یوسفی بود ولی هیچ خریدار نداشت

۱. رفعت و اعتلای یوسف ۸۶
۲. نباشد مگر آن چه خواهد خدای ۸۸
۳. مسئله تربیتی (۷) و اخلاق عملی (۹) پاداش صبر و نیکوکاری ۸۹
۴. مسئله تربیتی (۸) سن بلوغ و رشد عقلی ۸۹

صحنه هفتم

بگفتا مانع من ایندو چیز است

۱. مرا تاکی در این محنت پسندی؟ ۹۴
۲. بگفتا مانع من این دو چیز است ۹۶
۳. حکمت عملی (۲) برهان پروردگار ۹۸
۴. مسئله تربیتی (۹) خلوت کردن با نامحرم ۱۰۰

صحنه هشتم

عشق هایی کز پی رنگی بود

۱. حکمت عملی (۳) یوسف در برابر مکر زلیخا ۱۰۴
۲. روان شناسی (۷) فرافکنی زلیخا ۱۰۵
۳. امداد غیبی ۱۰۶
۴. عظمت مکر زنان مکار ۱۰۷
۵. احکام فقهی عملی (۵) صدور حکم بر اساس قرائن و شواهد ۱۰۸
۶. حکمت عملی (۴) و بی حکمتی عزیز مصر در تدبیر منزل ۱۰۸

صحنه نهم

گرش بینی و دست از ترج بشناسی

۱. رسوای شهر ۱۱۵
۲. دعوت زلیخا از خاتونان مصر ۱۱۵
۳. برآمد بانگ کاین هذا بشر نیست ۱۱۶
۴. جهاد نفس یوسف با جمع زنان حيله گر ۱۱۷

از عمق چاه تا اوج ماه و سوره یوسف

۵. حکمت عملی (۶) و مسئله تربیتی (۱۰) تهذیب نفس ۱۱۸
۶. حکمت عملی (۷) و مسئله تربیتی (۱۱) کنترل نگاه ۱۲۰
۷. حکمت عملی (۸) و مسئله تربیتی (۱۲) کنترل غرایز جنسی ۱۲۱
۸. روان شناسی (۸) عشق و لذت ۱۲۲
- روان شناسی (۹) ماهیت لذت ۱۲۲
- روان شناسی (۱۰) بررسی زیانهای عشق ۱۲۳
- روان شناسی (۱۱) مراتب محبت و علاقه ۱۲۵
- روان شناسی (۱۲) عشق زلیخا ۱۲۶
- روان شناسی (۱۳) عشق یوسف (ع) ۱۲۸
- روان شناسی (۱۴) حقیقت محبت از نظر غزالی ۱۲۹
- روان شناسی (۱۵) اصول محبت از نظر غزالی ۱۲۹
- روان شناسی (۱۶) اسباب محبت از نظر غزالی ۱۳۱
- روان شناسی (۱۷) رابطه عشق حقیقی و مجازی ۱۳۵
- روان شناسی (۱۸) نقش محبت و عشق از نظر مولوی ۱۳۷

صحنه دهم

یوسف خوبان چو به زندان بماند

۱. اخلاق عملی (۱۰) کاخ نشینان ۱۴۴
۲. اخلاق عملی (۱۱) یوسف در زندان ۱۴۴
۳. دو جوان هم زندانی یوسف ۱۴۵
۴. خواب دو هم زندانی یوسف ۱۴۶
۵. حکمت عملی (۸) و اخلاق عملی (۱۲) غنیمت شمردن فرصتها ۱۴۶

۶. حکمت عملی (۹) علم لدنی یوسف (ع) ۱۴۸
۷. روان شناسی (۱۹) اشراق و الهام ۱۴۹
۸. حکمت عملی (۱۰) توحید ۱۵۱
۹. حکمت عملی (۱۱) بی حکمتی، شرک ۱۵۳
۱۰. تعبیر خواب دو یار زندانی ۱۵۴
۱۱. روان درمانی (۲) با ایمان به سرنوشت ۱۵۵
۱۲. اخلاق عملی (۱۲) و حکمت عملی (۱۲) استعانت از خدا ۱۵۷
۱۳. روان شناسی (۲۰) نسیان ۱۵۹
۱۴. رابطه نسیان با شیطان ۱۶۱

صحنه یازدهم

یا رب این خواب پریشان مرا تعبیر چیست؟

۱. رؤیای پادشاه ۱۶۷
۲. اخلاق عملی (۱۳) صدق ۱۶۹
۳. تعبیر خواب پادشاه ۱۷۲
۴. حکمت عملی (۱۳) طرح اقتصادی پانزده ساله ۱۷۳

صحنه دوازدهم

ز یوسف ما بجز پائی ندیدیم

۱. محاکمه خاتونان مصر ۱۷۹
۲. اخلاق عملی (۱۴) دفاع از عزت و شرف ۱۷۹
۳. اخلاق عملی (۱۵) ادب و بزرگواری ۱۸۰

از عمق چاه تا اوج ماه > سورة يوسف

۴. اخلاق عملی (۱۶) عفو از قصاص ۱۸۱
۵. اخلاق عملی (۱۷) نفس اماره ۱۸۲
۶. روان شناسی (۲۱) نفس اماره ۱۸۳

صحنه سیزدهم

گاه آنست که بدرو دکنی زندان را

۱. حکمت عملی (۱۴) تعهد و تخصص لازمه مدیریت ۱۸۸
۲. اخلاق عملی (۱۸) خودستایی ۱۹۰
۳. احکام فقهی (۶) ولایت و وزارت در دولت کفر ۱۹۱
جدول احکام انواع ولایتها
۴. عاقبت زلیخا ۱۹۳
۵. احکام فقهی عملی (۷) الگوی مصرف ۱۹۴
۶. احکام فقهی عملی (۸) توزیع عادلانه ثروت ۱۹۵

صحنه چهاردهم

بر تو خوانم ز دفتر اخلاق

۱. گسترش خشکسالی به کنعان ۲۰۱
۲. آمدن برادران به مصر ۲۰۲
۳. اخلاق عملی (۱۹) الگوی فضایل ۲۰۲
۴. اخلاق عملی (۲۰) صله رحم ۲۰۴
۵. اخلاق عملی (۲۱) قطع رحم ۲۰۴
۶. مسئله تربیتی (۱۳) برادران یوسف نمونه قطع رحم ۲۰۵

۷. یوسف الگوی صله رحم ۲۰۶

۸. احکام فقهی عملی (۹) حقوق خویشاوندان ۲۰۶

صحنه یازدهم

مکن تکیه بر زور بازوی خویش

۱. اخلاق عملی (۲۲) عجب و خودبینی ۲۱۳

۲. اخلاق عملی (۲۳) فتوت و جوانمردی ۲۱۶

صحنه شانزدهم

پر طاووست مبین و پای بین

۱. روان شناسی (۲۲) چشم زخم ۲۲۲

۲. چشم زخم از نظر علمی ۲۲۳

۳. اخلاق عملی (۲۴) توکل ۲۲۴

صحنه هفدهم

چو پیش یوسف آمد ابن یامین

۱. دیدار یوسف با بنیامین ۲۳۱

۲. در راه بازگشت برادران به کنعان ۲۳۲

۳. ابن جهان کوه است و فعل ما ندا ۲۳۶

۴. احکام فقهی عملی (۱۰) جماله و جایزه ۲۳۷

۵. احکام فقهی عملی (۱۱) ضمانت و کفالت ۲۳۷

صحنه هجدهم

اگر مردی احسینِ اِلی من اُسا

۱. اخلاق عملی (۲۵) غیبت و بی ادبی در کلام ۲۴۲
۲. اخلاق عملی (۲۶) حلم و احسان ۲۴۳
۳. اخلاق عملی (۲۷) انفاق و کظم غیظ ۲۴۴
۴. اخلاق عملی (۲۸) ادب در کلام ۲۴۵
۵. احکام فقهی عملی (۱۲) توبه ۲۴۵

صحنه نوزدهم

ای وعده تو چون سر زلفین تو نه راست

۱. بازگشت به کنعان بدون بنیامین ۲۵۱
۲. اخلاق عملی (۲۹) وفای به عهد ۲۵۲
۳. احکام فقهی عملی (۱۳) قضاوت براساس قرائن ۲۵۵
۴. احکام فقهی عملی (۱۴) شهادت برادر ۲۵۷
۵. احکام فقهی عملی (۱۵) علم شاهد ۲۵۹

صحنه بیستم

فراق یار نه آن می‌کند که بتوان گفت

۱. روان شناسی (۲۳) مهر پدر و فرزند ۲۶۴
۲. اخلاق عملی (۳۰) تاویل و عاقبت دروغ ۲۶۷
۳. روان درمانی (۳) ابتلای یعقوب به گلوکوم ۲۶۷

صحنه بیست و یکم

در ناامیدی بسی امید است

۱. روان درمانی (۴) یأس ۲۷۳
۲. حکمت عملی (۱۵) جوینده یابنده است ۲۷۴
۳. کشف برادر پس از سالها جدایی ۲۷۵
۴. حکمت عملی (۱۶) سنت الهی در مورد: تقوی، صبر و احسان ۲۷۶
۵. احکام فقهی عملی (۱۶) احتکار ۲۷۷
۶. احکام فقهی عملی (۱۷) کتمان عیب کالا ۲۷۸
۷. احکام فقهی عملی (۱۸) ابضاع ۲۷۸
۸. احکام فقهی عملی (۱۹) اجرت پیمانه کردن ۲۷۹
۹. احکام فقهی عملی (۲۰) صدقه ۲۸۰
- اقسام صدقه: ۲۸۱
۱۰. احکام فقهی عملی (۲۱) صدقه برخاندان پیامبر ۲۸۲
۱۱. حکمت عملی (۱۷) بازگشت مکر به اهلش ۲۸۳
۱۲. روان شناسی (۲۴) جنون جوانی برادران ۲۸۳
۱۳. حکمت عملی (۱۸) خرد یوسف (ع) ۲۸۶
۱۴. اخلاق عملی (۳۱) عفو و نتایج آن ۲۸۶
- عفو مایه عزت و سربلندی ۲۸۷
- عفو نشانه بزرگی و جوانمردی ۲۸۷
- عفو و خاصیت کیمیایی ۲۸۷
- عفو بیمه کننده قدرت ۲۸۸
۱۵. شرمساری و سرافکندگی برادران ۲۸۸

از عمق چاه تا اوج ماه یب سوره یوسف

۱۶. روان درمانی (۵) قساوت برادران ۲۸۹
۱۷. اخلاق عملی (۳۲) فضل لایح در میهمانداری ۲۹۰
۱۸. روان درمانی (۶) پدر با بوی پیراهن یوسف ۲۹۰
۱۹. روان درمانی (۷) با تداعی معانی ۲۹۱

صحنه بیست و دوم

شد زبوی دیده یعقوب باز

۱. نشان یوسف گم کرده می دهد یعقوب ۲۸۸
۲. غیب مخصوص و غیب مبذول ۲۸۹
۳. روان شناسی (۲۵) ادراک فوق حسی یعقوب (ع) ۳۰۰
۴. احکام فقهی عملی (۲۲) توسل به پدر برای طلب مغفرت ۳۰۱
الف: توسل به پیامبر و اولیاء در زمان حیات ۳۰۱
ب: توسل به پیامبر بعد از وفات ۳۰۲
۵. فتوای ۷۵ نفر از علمای کشورهای اسلامی ۳۰۴
۶. مسئله تربیتی (۱۴) حکمت عدم تعجیل دعا برای فرزندان ۳۰۶

صحنه بیست و سوم

یوسف کنعان رسید جانب یعقوب خویش

۱. مراسم استقبال ۳۱۲
۲. ذکر نعمات پروردگار ۳۱۴
۳. پایان عمر یعقوب (ع) ۳۱۵

صحنه بیست و چهارم

گرت ملکه جهان زیر نگین است

۱. یوسف (ع) بعد از مرگ پدر ۳۲۰
۲. اخلاق عملی (۳۳) شکر نعمات ۳۲۰
۳. پایان عمر یوسف (ع) ۳۲۳
۴. تابوت یوسف (ع) ۳۲۴

نتیجه گیری کلی:

یوسف اندر ره تو استاده

۱. تو یوسفی و قصه تو احسن القصص ۳۳۰
۲. حکمت عملی (۱۹) اعجاز بیانی و حکمت قرآن ۳۳۰
۳. هر جاکه نظر کردم عکس رخ یار دیدم ۳۳۳
۴. تأویل راه یوسف (ع) به راه محمد (ص) ۳۳۷
۵. امامت کبری و خلافت عظمای یوسف (ع) و محمد (ص) ۳۴۴
- بگو این راه من و پیروان من است ۳۴۸
۶. باستان شناسی آثار یوسف (ع) در مصر ۳۴۹
۷. دوران خشکسالی مصر از نظر باستان شناسی ۳۵۱
۸. جغرافیای تاریخی محل استقرار خاندان یعقوب (ع) در گوشن مصر ۳۵۳
۹. باستان شناسی محل استقرار خاندان یعقوب در مصر ۳۵۴
۱۰. جسد مومیایی شده حضرت یوسف (ع) ۳۵۶
۱۱. محل دفن حضرت یوسف (ع) ۳۵۶
۱۲. قصه یوسف بین آیات قرآن و روایات تورات ۳۵۸

از عمق چاه تا اوج ماه ید سورة يوسف

۱۳. اختلافات بین قرآن و تورات در داستان یوسف ۳۵۹

فهرست موضوعی مطالب

۱. اخلاق عملی ۳۶۷

۲. مسائل تربیتی ۳۶۸

۳. مسائل روان شناسی ۳۶۹

۴. مسائل روان درمانی ۳۷۰

۵. حکمت عملی ۳۷۱

۶. احکام فقهی و عملی ۳۷۲

۷. باستان شناسی و جغرافیای تاریخی ۳۷۳